

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Is Europa begrensd of juist grenzeloos?

Kleef, V. van

Citation

Kleef, V. van. (2004). Is Europa begrensd of juist grenzeloos? *Bestuurskundige Berichten*, 19(3), 8-9.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211287>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211287>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Is Europa begrensd of juist grenzeloos?

De Europese Unie (EU) is een economisch, politiek en juridisch samenwerkingsverband van een aantal Europese staten. Het lijkt alsof Europa benaderd, of gezien wordt als EU. Maar Europa is veel groter dan de 25 EU-lidstaten ons doen verhullen. Zo'n 45 landen maken deel uit van ons geografische werelddeel. Zo zijn er veel delen in Europa waar men het bestaan niet of nauwelijks van weet. Toch behoren deze gebieden echt tot Europa, geografisch gezien en dus ook politiek gezien. Het is dan ook goed dat er zich sinds mei dit jaar tien nieuwe lidstaten hebben aangesloten bij de Europese Unie. Zo komen we meer te weten over de cultuur, taal en de landschappen van de 'nieuwe' landen. Want Europa is als werelddeel veel meer divers dan veelal gebatelliseerd wordt.

Leeft een thema als Europa te weinig, is het niet interessant? Ik ben nu wel verzadigd van de oorlog in Irak en van 11 september, maar de uitbreiding van de EU heeft de eerstgenoemde nieuws-items niet kunnen verdrukken uit het nieuws.

Enkele maanden geleden zijn Grieks-Cyprus, Tsjechië, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slowakije en Slovenië toegetreden tot de EU. Het totaal van deelandmakende landen komt hiermee op vijftientig. Door uitwisselings- en samenwerkingsprojecten tussen gemeenten en provincies van de oude en nieuwe lidstaten wordt de Europese samenwerking naar een hoger niveau gebracht.

Het totale gebied van de Europese Unie is 3,9 miljoen vierkante kilometer groot. In mei 2004 had de Europese Unie 453,3 miljoen inwoners, na komst van de tien nieuwelingen.

Nu er 25 staten deel uit maken van de EU, zijn er nog meer die graag willen toetreden tot de unie. Zo zijn Kroatië, Bulgarije en Roemenië serieuze kandidaten om op 'korte' termijn de unie te versterken. Gezien de situaties in de landen, zal enige aanpassing naar de maatstaven, die eens in Kopenhagen zijn opgesteld, nodig zijn.

Twee andere kandidaten zijn Macedonië en Turkije. Deze staten zullen nog heel wat moeten bewerkstelligen eer toetreding een feit is. Sterker nog, wat Turkije betreft, zal eerst de vraag afgehandeld moeten worden of het überhaupt wel lid mag worden, gezien de fikse cultuurverschillen.

Opvallende afwezigen zijn Noorwegen en Zwitserland, maar de redenen waarom deze landen niet lid zijn, moge bekend zijn.

De EU is qua omvang de tweede economische macht in de wereld. Alleen de NAFTA, die bestaat uit de Verenigde Staten, Canada en Mexico heeft een groter handelsvolume, maar is op juridisch en politiek gebied nog minder ver, hoewel het hoofddoel van de unie op economische basis gericht is.

Naast de NAFTA, is er een andere unie, namelijk het Gemenebest van Onafhankelijke Staten, waar Europa mee te maken heeft. Op acht december 1991 ondertekenden de leiders van Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland in Minsk een

akkoord dat leidde tot de oprichting van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). Dit akkoord staat ook wel bekend als het Akkoord van Minsk. Het opvallende van deze unie is het feit dat deze uit zowel Aziatische als Europese landen bestaat. Ach, opvallend, het is vrij logisch gezien de geschiedenis en de afloop van de Sovjet Unie. De Aziatische deelnemers zijn: Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan en Turkmenistan.

Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Kazachstan, Moldavië, Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland vormen de Europese tak van het verbond. Maar er is 'veel meer Europa'. Wij als Nederlanders denken vrij centraal te liggen, maar een gebied dat vaak

overgeslagen wordt, bevindt zich ten zuidoosten van Europa. De inwoners zijn weliswaar halve Arabieren, desalniettemin is het Europees gebied. Zo schuiven wij dus meer naar het westen op, kaarttechnisch gezien.

Armenië, Georgië, Oekraïne, Cyprus, het is allemaal het is Europees gebied. Ook Azerbeidzjan, althans het gedeelte ten noorden van het Kaukasusgebergte. De westelijke gedeelten van Kazachstan en Rusland tot aan Oeralrivier en het Oeralgebergte. Turkije is eveneens half-Europees: het gedeelte ten westen en ten noorden van de Bosporus, de Zee van Marmara en de Damadellen begrenzen het Europese gedeelte.

Groenland, waar moeten we dit land bij indelen? Noord-Amerika of Europa, omdat het deel uitmaakt van Denemarken? Europa heeft ook een tal aan eilandjes, welke tot het grondgebied gerekend worden. Jan Mayen bijvoorbeeld, een klein eilandje gelegen in de Noorse Zee naast Groenland, een nietszeggend stuk grond met daarop een enorme NAVO-basis.

"Wat Turkije betreft, zal eerst de vraag afgehandeld moeten worden of het überhaupt wel lid mag worden, gezien de fikse cultuurverschillen."

Georgië is ons bekend geworden door de fluwelen revolutie en de Nederlandse 'first lady', de andere landen zijn alleen bekend door het WK-kwalificatievoetbal en dat is een triest gegeven.

Waarom weten we hier eigenlijk zo weinig vanaf? Ik zelf denk omdat er in de media, met name de televisiewereld, niet genoeg over te zien en horen is. Op Discovery Channel, de 'documentairezender' bij uitstek, zijn enkel vogelspinnen en Hitler te zien. Hoewel deze zender niet Europees is, zou enige kaartkennis en actualiteit wel gepast zijn. Maar in Nederland wordt er ook weinig aandacht besteedt aan geografie. Bij de verkiezingen was de opkomst bedroevend laag omdat men nauwelijks wist welke landen,

voornamelijk door de matige belichting van de Europese verkiezingen. Geldgebrek is hier mijns inziens de reden voor.

Wat interessant zou zijn, is naast 'Kamerdebatten' ook live 'Europese debatten' uitzenden op televisie. Het is belangrijk dat we ons als Nederlanders

"De kloof tussen de burger en de Europese instellingen in Brussel, Luxemburg en Straatsburg moet verkleind worden."

meer Europeaan voelen en de mogelijkheden hiervoor nemen toe.

Financieel en economisch gezien, heeft de EU succes. Een tegenstander van de unie is de SP. Arbeid zal goedkoop worden en bedrijven zullen zich verplaatsen naar landen met een gunstig arbeidsklimaat. De SP noemt dit zelfs de 'Pan-Europese race'. Controle wordt steeds moeilijker en Europa zal volgens die linkse partij die 'een waakhond' naar Brussel wil sturen, verzanden in een markt. Maximale democratie zal zo afsterven. De Vlaamse De Clercq echter, is positief over komst van de nieuwe lidstaten en eventueel Turkije. Volgens hem zal een bredere interne markt de groei stimuleren omdat het inwoneraantal

rond de 500 miljoen komt te liggen, individuele grondrechten zullen beter nageleefd worden en de immigratie zal afnemen. Of dit laatste waar is, valt te betwijfelen gezien de opkomende arbeidsmigratie.

Hoe moeilijk besluiten met een grote groep is, blijkt uit de discussie over de Europese Grondwet. Deze Grondwet moet ervoor zorgen dat de drie hoofddoelstellingen die de leiders in december 2001 opgesteld hebben, tot uiting komen.

Ten eerste moet de kloof tussen de burger en de Europese instellingen in Brussel, Luxemburg en Straatsburg verkleind worden. Daarnaast moet het Europese institutionele

bouwwerk hervormd worden om te kunnen blijven functioneren in een uitgebreide Europese Unie met vijftientig lidstaten. Als derde zou de Europese Grondwet moeten leiden tot een sterkere positie van de Europese Unie in de wereld. Hoe dit beginsel er uit moet zien, of er wel of geen referendum gehouden moet worden onder de bevolking, het is lastig hier consensus over te bereiken. Dat is dus het zwakke punt van een grote unie. De Duitse Christen-democraat Pöttering wijst dan ook terecht op de mogelijkheid: "dat de Unie verder wil gaan dan haar draagkracht aan kan maar vooral dat de Unie haar morele grondslag zou verliezen indien zij besluiteloos wordt."

Een 'hot item' dezer dagen is het toetredingsvraagstuk betreffende Turkije, de heer Wilders heeft er zelfs de VVD er voor moeten verlaten. Is Turkije Europees? Geografisch deels, historisch gezien nauwelijks.

Dit vind ik een cruciaal punt, want wat voor Turkije geldt, zou ook voor bijvoorbeeld ook voor Kazachstan en Georgië kunnen gelden.

VVD-voorman Frits Bolkestein komt op voor een Europa van kerntaken en verzet zich aldus tegen een al te verre gaande uitdijning van de Unie, zowel beleidsmatig als geografisch. Juist om de Europese binnenmarkt goed te laten functioneren wil hij stevige buitengrenzen. Zo is hij gekant tegen de toetreding van Turkije want naarmate Europa groter wordt neemt ook de behoefte aan een eigen identiteit toe.

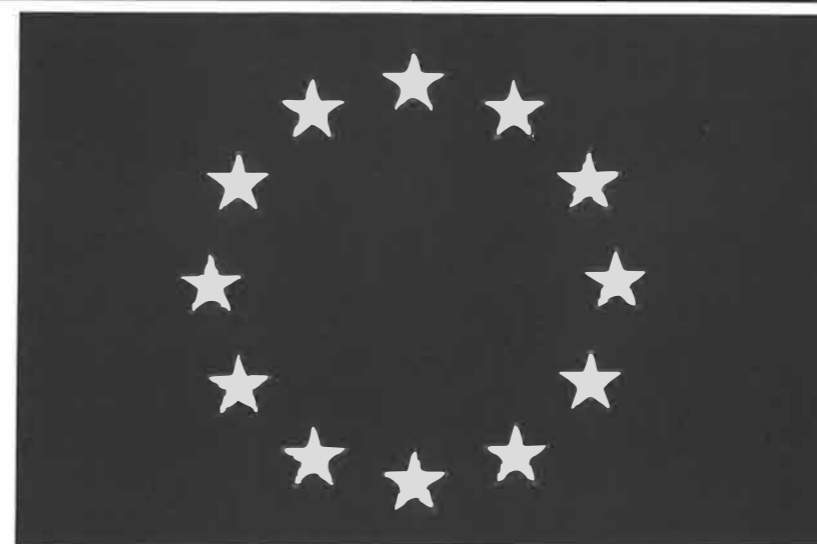
Ik vind dat elk land wat bij Europa hoort, heeft ook het recht om mee te doen met de Europese politiek. Landen bij voorbaat uitsluiten van toetreding tot de unie, is niet gerechtvaardigd in mijn ogen. Zo kan de Europese Unie nooit uitgroeien tot een supermacht als de Verenigde Staten.

Zal de Europese Unie ooit uit alle landen van Europa bestaan? Ik ben bang van niet, gezien de recente conflicten rond de mogelijke toetreding van Turkije. Maar hoe groter de EU is, hoe meer waarde, macht en betekenis deze krijgt. Zolang we echter niet de moeite doen alle landen die binnen de geografische grenzen van Europa vallen te betrekken, blijft een Europese wereldmacht een illusie en zal de V.S. haar vooraanstaande positie in de wereld handhaven. □

Victor van Kleef

Noten:

- <http://europa.vvd.nl/>
- <http://www.grondweteuropa.nl/>
- <http://europa.sp.nl/opinie/>
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Europa>
- Frits Bolkestein, 'De grenzen van Europa', Lannoo, 2004

Straks nog meer sterren?